

МАКСИМІЗАЦІЯ ПРИБУТКУ БАНКУ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ЙОГО ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Анотація. Розглянуто фактори, які впливають на прибуток банку. Визначено методи аналізу фінансових результатів банку. Запропоновано способи максимізації прибутків банку, як відсоткових, так і невідсоткових.

Аннотация. Рассмотрены факторы, влияющие на прибыль банка. Определены методы анализа финансовых результатов банка. Предложены способы максимизации прибыли банка, как процентной, так и непроцентной.

Annotation. The factors which influence bank's profit are considered. The methods of the analysis of bank's finance results are determined. The ways of maximization of bank's profit, either interest, or non-interest, are proposed.

Ключові слова: прибуток банку, доходи, витрати банку.

У сучасних ринкових умовах банківський прибуток відіграє вирішальну роль для подальшого існування, розвитку або навіть виживання банку на ринку. Він є джерелом виплати дивідендів акціонерам, створення фондів, базою підвищення добробуту банківських працівників.

Розмір отриманого банком доходу впливає не тільки на добробут самої установи, а й на матеріальне становище населення, підприємств і національної економіки в цілому.

Багатоаспектні проблеми максимізації прибутку (мінімізації збитків) досліджувались у вітчизняній літературі. Теоретичні, методологічні й методичні аспекти відображені в роботах провідних вітчизняних учених у галузі банківської справи, аналізу фінансових результатів діяльності банку: Герасимовича А. М. – дослідження методів аналізу доходів, витрат банку [1]; Криклій О. А., Маслак Н. Г. – управління формуванням та розподілом прибутку [2]. Але їх теоретичні досягнення і прикладні розробки недостатньо враховують результати аналізу фінансових результатів банку, розглядаючи управління ними надто загально.

Прибуток банку є кінцевим фінансовим результатом діяльності банку, який створює необхідні умови для збереження його економічної життєздатності та подальшого розвитку.

Відповідно до класифікації доходів і витрат прибуток банку складається з:

- відсоткового прибутку;
- комісійного прибутку;
- результату від торгівельних операцій;
- іншого прибутку.

Групування витрат і доходів у відсоткові та невідсоткові дозволяє визначити, від яких операцій, відсоткових чи невідсоткових, банк отримує основний прибуток.

На розмір прибутку банку впливають такі фактори:

- рівень відсоткових ставок за кредитами;
- рівень дохідності активів;
- рівень відсотків за платні ресурси;
- рівень інфляції;
- обсяг послуг банків [3, с. 128–129].

З метою визначення можливостей збільшення основної величини прибутку, виявлення резервів підвищення прибутковості банківської діяльності на основі ефективного управління доходами і витратами здійснюється комплексний аналіз його доходів та витрат. Завданнями такого аналізу є:

- визначення постатейної структури доходів і витрат та їх динаміки;
- виявлення факторів та визначення ступеня їх впливу на зміну доходів та витрат;
- коефіцієнтний аналіз доходів та витрат;
- аналіз і оцінка рівня дохідності банку та розроблення заходів щодо використання резервів підвищення прибутковості банківської діяльності;

аналіз співвідношення активів, пасивів, доходів та витрат з метою прогнозування фінансового стану банку [1, с. 348–349].

Забезпечити загальне зростання групи активів, що приносять відсотковий дохід та збільшують власний капітал, можна за допомогою зваженої маркетингової та відсоткової політики. Ці заходи потрібно націлити на збільшення обсягів кредитних операцій банку, насамперед, за рахунок залучення клієнтів.

На основі аналізу співвідношення між відсотковими та невідсотковими прибутками необхідно збільшити питому вагу дохідних активів у сукупних активах. Але ці заходи необхідно вживати з урахуванням протилежних вимог ліквідності та прибутковості. Нарощення дохідних активів (кредитний та інвестиційний портфель, депозити та кредити в інших банках) забезпечує збільшення прибутку. Вкладення коштів у недохідні активи погіршує структуру активів і їх дохідність, але забезпечує ліквідність. Загалом фахівці вважають, що частка дохідних активів у загальних активах банку повинна бути на рівні 0,75 – 0,85. Якщо частка дохідних активів нижча, ніж 0,7, це свідчить про можливі проблеми в діяльності банку [4].

Збільшення відсоткового прибутку банку можливе за рахунок зміни рівня відсоткової ставки за активними

інших специфічних факторів, що впливають на розмір ставки (облікова ставка, розмір інфляції, термін позики, її розмір, ризик, характер забезпечення, витрати на оформлення позики та контроль, грошово-кредитна політика НБУ). Через специфічні фактори управління відсотковим прибутком недостатньо кероване з точки зору банку. У поєднанні управління відсотковими витратами найбільш необхідною є оптимізація структури ресурсної бази з метою збільшення питомої ваги дешевих ресурсів.

Оптимізація використання грошових ресурсів, виділених для здійснення невідсоткових витрат, може здійснюватися в такий спосіб. Необхідно визначити статті витрат, які підлягають оптимізації. Вони першими підпадають під скорочення, оскільки ці витрати для банку некритичні й неосновні. Відносно до сформованої банківської практики до статей витрат, які підлягають оптимізації, належать витрати на капітальний і поточний ремонт основних засобів, витрати на інформаційні та консультаційні послуги, представницькі витрати, витрати на рекламу, канцелярські витрати, витрати на оплату праці.

Забезпечення зростання невідсоткових доходів можливе за рахунок приділення більшої уваги доходам від надання послуг "небанківського" характеру, зменшення витрат на створення банківської послуги, що дасть змогу знизити її ціну.

Це означає збільшення комісійних, торговельних, інших банківських операційних доходів, інших доходів. Перш за все, збільшення доходів від розрахунково-касового обслуговування, шляхом надання більш якісного обслуговування, збільшення обсягу та спектру послуг, упровадження нових банківських продуктів, розвиток "зарплатних проектів", збільшення обслуговування клієнтів за системою "Клієнт-Банк", впровадження системи "Інтернет-Банкінг", що дасть змогу більш оперативно обслуговувати клієнтів. Необхідно приділяти більше уваги доходам, які банки можуть отримувати від надання послуг "небанківського" характеру – консультаційних, аудиторських, а також доходам від проведення факторингових і лізингових операцій, доходів від надання поручительств гарантій. Але проблемою є те, що всі ці доходи, в першу чергу, залежать від розширення клієнтської бази банку [2, с. 97].

Зменшення витрат на створення банківської послуги дає можливість відповідно знизити її ціну. Зниження цін на пропоновані послуги – це вагомий аргумент у конкурентній боротьбі, важливий елемент створення позитивного іміджу банківської установи. Здешевлення послуг може забезпечити банку вищий, ніж у конкурентів, прибуток за рахунок більшого обсягу їх пропозицій [4].

У процесі оперативного управління доходами та витратами значна увага приділяється тарифній політиці, оскільки комісійні доходи залежать від правильно сформованої ціни на банківські послуги. Тарифний комітет банку повинен аналізувати співвідношення собівартості послуг та конкурентоспроможності діючих тарифів. До основних функцій тарифного комітету належать: розробка основних засад тарифної політики; розрахунок собівартості послуг; аналіз тарифів банків-конкурентів; аналіз банку з точки зору дохідності банківських послуг за альтернативної системи тарифів [2, с. 98]. Управління ризиком відсоткових ставок: досягнення цільового рівня чистої відсоткової маржі, спреду, чистого відсоткового доходу, встановлення відсоткових ставок за залученими та наданими коштами, допомогло б збільшити прибутковість банку та досягти мінімізації ризиків [4].

Таким чином, для ефективного управління прибутком банку необхідно провести структурний, факторний та коефіцієнтний аналіз фінансових результатів банку, визначивши найбільш суттєві джерела доходів та напрями витрат. На основі проведеного аналізу можна досягти максимізації прибутку, приділивши увагу найбільш прибутковим операціям банку.

Наук. керівн. Дзеніс В. О.

Література: 1. Аналіз банківської діяльності : підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. ; за ред. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2004. – 599 с. 2. Криклій О. А. Управління прибутком банку : монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. – 136 с. 3. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / І. М. Парасій-Вергуненко. – К. : КНЕУ, 2003. – 347 с. 4. Галай Н. В. Шляхи підвищення прибутковості банківського сектору в умовах нестабільного зовнішнього середовища [Електронний ресурс] / Н. В. Галай. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/2009_1/Galay_109.htm.